

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	22 Mawrth 2018
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Aelod Arweiniol Tai, Rheoleiddio a'r Amgylchedd
Awdur yr Adroddiad:	Pennaeth Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd
Teitl:	Adroddiad Diweddarau Rheoli Gwylanod

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1 Mae gwylanod yn rhan o fywyd bob dydd yn ein trefi a hefyd yn niwsans i rai preswylwyr ac ymwelwyr y Sir. Mae cyfyngiadau ar ba gamau gweithredu y gall y Sir eu cymryd i reoli'r boblogaeth wylanod. Cytunodd y Cyngor i archwilio rhai camau gweithredu cymesur a fforddiadwy y gallai helpu rheoli'r niwsans. Cymeradwywyd cynllun gweithredu, ac mae'r adroddiad yn nodi'r cynnydd mae'r Cyngor wedi'i wneud yn ôl y cynllun gweithredu rheoli gwylanod a gytunwyd arno yn ogystal â chynnig camau gweithredu ychwanegol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1 Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am gynnydd yn ôl y cynllun gweithredu, a rhoi cyngor iddynt am gamau gweithredu i'w cymryd yn y dyfodol.

3. Beth yw'r argymhellion?

3.1 Gofyn i'r Aelodau ystyried cynnwys yr adroddiad, gwneud sylwadau yn unol â hynny a chefnogi'r camau gweithredu a wnaethpwyd hyd yn hyn.

4. Manylion yr Adroddiad

4.1 Mae gwylanod yn adar hynod graff a hyblyg, ac mae llawer o fathau ohonynt. Yn raddol, mae llawer o wylanod wedi symud oddi wrth y môr ac wedi dod yn rhan o fywyd trefol. Mae gwylanod wedi'u diogelu o dan Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000.

4.2 Yn flaenorol, cyflwynwyd adroddiad manwl i'r Aelodau ar 23 Mawrth 2017 (Atodiad 1) yn nodi'r 'problemau' sy'n gysylltiedig â 'gwylanod'. Cytunodd Tîm Arwain Uwch (SLT) y Cyngor ar gynllun gweithredu, a'i gefnogwyd gan yr Aelodau yng Nghyfarfod Pwyllgor Archwilio Cymunedau 23 Mawrth 2017 (Atodiad 2). Roedd y cynllun gweithredu yn gynllun ar draws y Cyngor sy'n rhoi manylion am gamau gweithredu y gallai gwasanaethau amrywiol y Cyngor eu harchwilio ac ymgymryd ag hwy.

4.3 Er mwyn hwyluso dealltwriaeth, mae Atodiad 3 yn rhoi diweddariad am y camau gweithredu i'r Aelodau, a chamau gweithredu ychwanegol mae'r Aelodau eisiau i swyddogion eu hystyried yn dilyn cyfarfod Pwyllgor Mawrth 2017.

- 4.4 Bydd yr Aelodau yn gweld yn Atodiad 3 fod cynnydd wedi cael ei wneud gan wasanaethau perthnasol Cyngor Sir Ddinbych, ac efallai yn dymuno nodi yn benodol fod Strategaeth Cyfathrebu wedi cael ei datblygu i roi gwybodaeth i breswylwyr, ymwelwyr a busnesau a'u haddysgu ynghylch camau gweithredu y gallent eu cymryd i helpu lleihau'r niwsans mae'r Gwylanod yn ei achosi. Mae'r strategaeth wedi ei hatodi yn Atodiad 4 i'r adroddiad hwn.
- 4.5 Bydd cysylltu â chyfathrebu â'r preswylwyr yn ein cynorthwyo ni i ddeall yn well y pryderon sydd ganddynt, a sut y gallwn fynd i'r afael ag hwy ac ymateb iddynt. Yn ôl arwyddion cynnar data Rheoli Cysylltiadau Cwsmeriaid/cwynion a dderbyniodd y Cyngor, mae'n ymddangos mai prif achos y pryderon a'r cwynion yw gwylanod yn plymio at bobl, sydd yn aml yn bwyta, ar y strydoedd ac yn ymosod arnynt. Mae cynnydd mae'r Cyngor wedi ei wneud yn sicrhau nad ydy gwylanod yn gallu mynd mewn i finiau, cynnydd mewn gweithredu gorfodi yn erbyn pobl sy'n gollwng sbwriel ac ati, yn golygu fod gwylanod yn aml yn troi at ddwyn bwyd gan bobl sy'n cerdded ar hyd ein strydoedd. Nid oes llawer o dystiolaeth yn awgrymu bod problem eang o fwydo gwylanod.
- 4.6 Gellid mynd i'r afael ag unrhyw achosion gormodol o unigolion yn bwydo adar, a fyddai'n cael effaith niweidiol ar breswylwyr eraill, trwy roi Hysbysiad Amddiffyn Cymunedol o dan Ddeddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlisma 2014. Byddai'r rhain yn debygol o fod yn gyfyng o ran nifer, ond mae'r ddeddfwriaeth ar gael i fynd i'r afael â phroblemau parhaus.
- 4.7 Bydd yr ymgyrch cyfryngau ac addysg yn ein cynorthwyo i hysbysu preswylwyr ac ymwelwyr yn well am y risgiau a pha gamau gweithredu gellid eu cymryd i leihau risgiau a rheoli'r boblogaeth wylanod.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1 Mae'r gwaith yn cyfrannu at y Blaenoriaeth Corfforaethol am ddarparu amgylchedd deniadol ac sydd wedi ei ddiogelu.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1 Bydd angen ariannu'r holl gamau gweithredu o fewn cyllidebau presennol y gwasanaeth.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

- 7.1 Adroddiad diweddar yw hwn, ac felly nid oes angen ymgymryd ag Asesiad o'r Effaith ar Les. Lluniwyd asesiad yn flaenorol i Aelodau yn adroddiad Mawrth 2017.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi eu cynnal gyda'r Pwyllgor Archwilio ac eraill?

- 8.1 Ymgynghoriadau gyda gwasanaethau amrywiol Cyngor Sir Ddinbych a Phwyllgor Archwilio Cymunedau.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Cedwir y gweithredoedd arfaethedig o fewn yr adnoddau presennol.

10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Risg i enw da'r cyngor ymysg preswylwyr os nad yw'r cyngor yn gweithredu i fynd i'r afael â'r pryderon. Mae yno hefyd risg bod y camau gweithredu yn cael effaith dibwys, a hefyd ei bod yn anodd mesur yr effaith.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

11.1 Darparu diweddariad yw pwrpas yr adroddiad hwn, felly nid oes angen penderfyniad. Fodd bynnag, mae Adran 7.4.2(b) yn nodi gall y pwyllgor archwilio "adolygu a chraffu ar berfformiad y Cyngor mewn perthynas â'i amcanion polisi, targedau perfformiad a/neu feysydd gwasanaeth arbennig".

Swyddog Cyswllt:

Pennaeth Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd

Rhif ffôn: 01824 706350